

УДК 378:[37.091.12.011.3-051:796]

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-4(327)-2-124-133

Шинкарьова Олена Дмитрівна,

асистент кафедри олімпійського та професійного спорту

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ, Україна.

lenashin1962@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8034-1360>

СУЧАСНИЙ СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ФІТНЕСУ

Проблема підготовки фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти залишається актуальною та привертає увагу багатьох науковців, наприклад, П. Єфіменко, 2002; Р. Карпюк, 2010; Т. Круцевич, 2010; О. Котова, 2011; О. Отравенко, 2016; Л. Суценко, 2003; О. Тимошенко, 2009; Б. Шиян, 2001 та ін.

Аналіз наукових даних, узагальнення досвіду вчених і провідних фахівців (М. Зубалій, 2008; Т. Бондарчук, 2011; Ж. Козіна, 2014; О. Школа, 2014 та ін.) та досягнення сучасної педагогічної науки і практики дозволяє з наукової точки зору підійти до обґрунтування стану готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу в закладах вищої освіти.

Глибокий аналіз процесу позааудиторної діяльності з фітнесу та власний багаторічний досвід викладання цієї дисципліни у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» надає можливість визнати існування суперечності між потребою у фахівцях фізичної культури і спорту, які мають глибокі знання з фітнесу та фітнес-технологій, та існуючою традиційною практикою викладання й використання позааудиторних занять з фітнесу в закладах вищої освіти. Цей стан справ потребує вирішення низки основних протиріч, які характеризуються:

- необхідністю підвищення рівня освіченості здобувачів в інформаційному просторі фізичної культури і спорту та їх готовністю до досягнення її широкого ціннісного змісту;
- діяльністю природою активності, властивої студентству, і проявом її в освоєнні методів і способів пізнавальної та практичної діяльності в професійній підготовці фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Мета статті полягає в аналізі та обґрунтуванні сучасного стану готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу в закладах вищої освіти.

Аналіз наукових праць дав можливість виділити основні підходи у визначенні категорії готовності до професійної діяльності залежно від предмету дослідження: психологічний, моральний, фізіологічний, професійний тощо.

Далі проаналізуємо сутність поняття готовності в психолого-педагогічному значенні. Так, у словнику понять і термінів готовність визначається як стан особистості, який дозволяє їй швидко розвиватися в професійному відношенні.

Натомість, психологи поняття «готовність» розглядають як наявність здібностей (Б. Ананьєв, С. Рубінштейн), настанова (Д. Узнадзе), якість особистості (К. Платонов), складне особистісне утворення (Ю. Гільбух). З педагогічної точки зору – як синтез властивостей особистості (В. Крутецький, С. Либік), систему, яка складається з мотиваційного, змістовно-процесуального та виконавчого компонентів (О. Мороз, В. Сластьонін).

Утім, І. Галушак (2013) розглядає готовність як певну цінність, цілісний механізм, в якому найважливішими є дві характеристики: психологічна готовність і операційна готовність. Вона відображає майбутню діяльність і відношення особистості до цієї діяльності, що визначається як активно-дієвий стан особистості, який характеризує зміст майбутньої задачі й умову майбутнього її виконання.

Аналіз сучасної наукової літератури дає нам можливість стверджувати, що категорія «готовність» пов'язується з діяльністю взагалі і професійною діяльністю зокрема, що є важливим у контексті нашого дослідження.

Проблема підготовки фахівців до професійної діяльності висвітлена в працях І. Бежа, І. Гавриш, Т. Демиденка, І. Дичківської. Залежно від характеру впровадження педагогом освітніх інновацій виокремлюють ситуативну, творчу і авторську готовність до професійної діяльності.

Так, *ситуативна готовність* передбачає уміння фахівця оперативно і доцільно вирішувати нестандартні ситуації, що виникають в освітньому процесі.

Творча готовність виявляється в безпосередній активності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, вона ґрунтується на усвідомленні ними передових ідей та застосуванні новітніх технологій навчання.

Готовність до авторських інновацій спрямовує фахівців фізичної культури і спорту на знаходження і розробку нових ідей. Даний вид готовності до професійної діяльності є результатом залучення фахівця до науково-дослідної роботи.

Вивчення проблеми готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу в закладах вищої освіти призвели до введення різноманітних понять (табл. 1).

Таблиця 1.

Визначення поняття «готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності»

№	Автори	Зміст визначень
1	І. Бех	Готовність до виховної діяльності забезпечується: особистісним і професійним вдосконаленням вчителя, роботою зі своїм внутрішнім «Я», педагогічною вірою в неповторну індивідуальність дитини, бажанням допомагати їй у розвитку, вдосконаленням системи школи...»
2	І. Гавриш	<i>Готовність майбутнього фахівця до професійної діяльності</i> – інтегративна якість його особистості, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності, спрямованої на створення, запровадження і розповсюдження освітніх інновацій.
3	Т. Демиденко	<i>Готовність до педагогічної діяльності</i> – складне, системне, особистісне утворення, яке включає мотиваційно-ціннісний, інформаційно-діяльнісний та оцінювально-рефлексивний компоненти у їх взаємодії.
4	І. Дичківська	<i>Готовність до педагогічної діяльності</i> – особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Як бачимо, автори характеризують різні аспекти педагогічної готовності. Зокрема, готовність до професійної виховної діяльності забезпечується особистісним і професійним вдосконаленням майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту; готовність до інноваційної професійної діяльності є умовою успішної професійної діяльності; готовність до інноваційної педагогічної діяльності передбачає оволодіння певними складовими цієї діяльності.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури дав нам підстави представити сутність готовності здобувача до педагогічної діяльності (рис. 1).

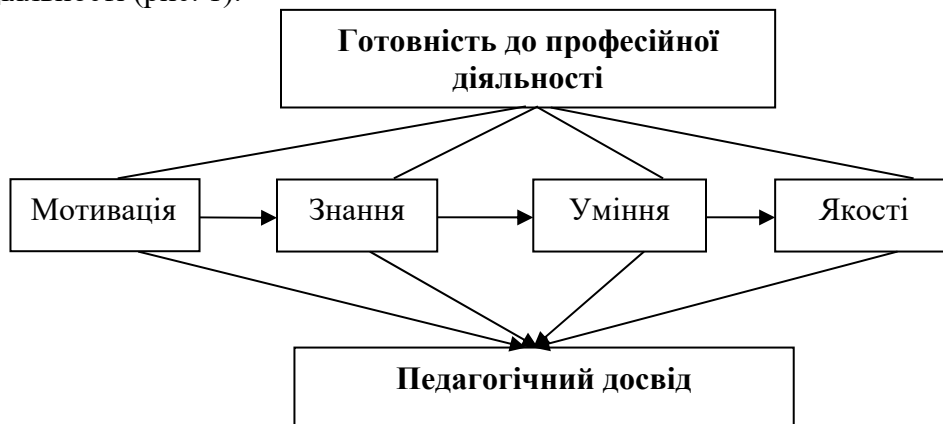

Рис. 1. Сутність готовності майбутнього фахівця фізичної культури і спорту до професійної діяльності

Бачимо, що першочерговим компонентом підготовленості здобувача до професійної діяльності є мотивація – психічна система, що регулює цю діяльність.

Отже, будучи мотивованим до професійної діяльності, майбутній фахівець самостійно або під цілеспрямованим впливом викладача засвоює знання про професійну діяльність.

Дослідження стану готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу проводилось на базі інституту фізичного виховання і спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», протягом 2018 – 2019 рр. У ньому брали участь 12 викладачів і 90 студентів II, III і IV курсів, які навчаються за спеціальністю «Середня освіта (фізична культура)» та «Фізична культура і спорт. Спорт».

Аналіз існуючих досліджень з проблеми діяльності фахівця з фізичної культури і спорту до організації діяльності з фітнесу і аналіз професійної діяльності дозволили дати визначення готовності здобувачів закладів вищої освіти, що включає сформованість знань теорії фізичних здібностей, їх ролі в компетенції майбутнього фахівця і методики їх формування. Дана якість має складну структуру і включає мотиваційний, теоретичний, рефлексивно-методичний і рухово-творчий компоненти (табл. 2).

Як бачимо, показниками *мотиваційного* критерію є: ставлення до позааудиторної діяльності, мотивація досягнення успіху.

Показником *теоретичного* критерію виступають знання особливостей про позааудиторну діяльність, сучасні технології з фітнесу.

Показники *рефлексивно-методичного* критерію охоплюють: здатність до саморозвитку, рівень самооцінки, рівень когнітивної гнучкості.

Показники *рухово-творчого* критерію: психомоторна пам'ять, розрізняльна чутливість змінних руху, уміння приймати творчі рішення.

Таблиця 2.

Критерії та показники готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до позааудиторної діяльності

Критерії	Показники готовності до позааудиторної діяльності
<i>Мотиваційний</i>	Ставлення до позааудиторної діяльності з фітнесу; Рівень мотивації досягнення успіху
<i>Теоретичний</i>	Рівень знань про позааудиторну діяльність; Сучасні технології з фітнесу
<i>Рефлексивно-методичний</i>	Рівень когнітивної гнучкості; Рівень самооцінки; Здатність до саморозвитку
<i>Рухово-творчий</i>	Психомоторна пам'ять Розрізняльна чутливість змінних рухів Уміння приймати творчі рішення

Важливе значення для готовності до позааудиторної діяльності має самооцінка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, яка визначає характер взаємовідносин з оточуючими, вимогливість до себе, ставлення до успіхів і невдач. Самооцінка – оцінка людиною самої себе, своїх достоїнств і недоліків, можливостей, якостей, свого місця серед інших людей. Самооцінка буває актуальною (як особистість бачить і оцінює себе сьогодні), ретроспективною (як особистість бачить й оцінює себе по відношенню до попередніх етапів життя), ідеальною (якою б хотіла бачити себе людина, її еталонні уявлення про себе), рефлексивною (як, з точки зору людини, її оцінюють люди).

Тим самим самооцінка впливає на ефективність діяльності людини, її розвиток. Адекватна самооцінка породжує впевненість у власних можливостях, тоді як занижена самооцінка зумовлює невпевненість у своїх силах, а завищена, навпаки, самовпевненість, що перешкоджає досягненню високих результатів у діяльності. Упевненість здобувача у своїх можливостях виникає від задоволеності певною діяльністю, що формуватиме його ставлення до майбутньої професійної діяльності (Р. Карпюк, 2010; О. Шевчук, 2011; О. Шалар, 2015).

Резюмуючи вищезазначене, ми зробили наступні висновки.

Готовність майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу являє собою інтегративну міру сформованості до професійної діяльності, професійних знань, умінь та якостей, що дозволяють майбутньому фахівцю продуктувати власні педагогічні новаторські ідеї та впроваджувати їх у процес позааудиторної діяльності з фітнесу.

Першочерговим компонентом готовності здобувача до професійної діяльності є мотивація – психічна система, що її регулює. Будучи мотивованим до професійної діяльності, майбутній фахівець самостійно або під цілеспрямованим впливом викладача засвоює спеціальні професійні знання, уміння та навички в процесі виконання практичних творчих завдань, що відповідають певній професійної діяльності.

Сутність готовності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу зводиться до опанування в процесі професійної підготовки новаторським педагогічним досвідом – мотивацією до професійної діяльності, професійними знаннями, вміннями та якостями.

В перспективі наших досліджень розробка моделі формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу.

Список використаної літератури

1. Бондарчук Т. В., Миргородская Е. В. Структурно-функциональная модель готовности педагога по физической культуре к оздоровительной деятельности в процессе профессиональной

підготовки студентів. *Теория и практика физической культуры*. 2011. №4. С. 54-57. **2. Карпюк Р. П.** Мотивація студентів вищих технічних навчальних закладів до здоров'язберезливої діяльності. *Наукові записки: Міністерство освіти і науки України*; укл. Л. Л. Макаренко. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. Вип. LXXXXI (91). С. 61-104. **3. Котова О. В.** *Підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до профільного навчання у старшій школі* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Луганськ, 2011. 20 с. **4. Круцевич Т. Ю.,** Андреева О. В., Благій О. Л. Рекреативні заняття як чинник формування дозвільної культури. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2008. №1. С. 3-7. **5. Отравенко О. В.** Впровадження оздоровчих фітнес-програм у рекреаційну діяльність студенток ВНЗ. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 4(301), Травень. 2016. С. 137-146. **6. Словник** психолого-педагогічних понять і термінів [*Електронний ресурс*] Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/psychology/1270/>. Назва з екрана. **7. Сущенко Л. П.** *Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект)*. Монографія. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 442 с. **8. Тимошенко О. В.** *Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 / О. В. Тимошенко. Київ, 2009. 38 с. **9. Шиян Б. М.** Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття. *Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні*: Зб. наук. пр. Рівне: Принт Хауз, 2001. Вип. 2. С. 371-374. **10. Davis B.,** Bull, D. *Physical Education and study of Sport*. Roskoe. Harcourt Health Sciences. 2002. 698 p.

References

1. Bondarchuk, T. V. & Mirgorodskaya, E. V. (2011). Strukturno-funkcional'naya model' gotovnosti pedagoga po fizicheskoy kul'ture k ozdorovitel'noj deyatel'nosti v processe professional'noj podgotovki studentov [Structural and functional model of readiness of a teacher in physical culture to recreational activities in the process of professional preparation of students]. *Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury – Theory and practice of physical culture*, 4, 54-57 [in Russian]. **2. Karpiuk, R. P.** (2010). Motyvatsiia studentiv vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv do zdoroviazberezhivalnoi diialnosti [Motivation of students of higher technical educational institutions for health-saving activity]. *Naukovi zapysky: Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; uкл. L. L. Makarenko – Scientific notes: Ministry of Education and Science of Ukraine*, Vyp. LXXXXI (91), (pp. 61-104). K.: NPU im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian]. **3. Kotova, O. V.** (2011). Pidhotovka maibutnykh uchyteliv fizychnoho vykhovannia do profilnoho navchannia u starshii shkoli [Preparation of future teachers of physical education for profile education in high school]. Extended abstract of

candidate's thesis. Luhansk [in Ukrainian]. **4. Krutsevych, T. Yu., Andrieieva, O. V., Blahii O. L.** (2008). Rekreatyvni zaniattia yak chynnyk formuvannia dozvilnoi kultury [Recreational activities as a factor in the formation of a permissive culture]. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia – Sport Bulletin of Prydniprovia, 1, 3-7 [in Ukrainian]. **5. Otravenko, O. V.** (2016). Vprovadzhennia ozdorovchykh fitnes-prohram u rekreatsiinu diialnist studentok VNZ [Implementation of health fitness programs in recreational activities of university students]. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University, 4(301), 137-146 [in Ukrainian]. **6. Slovnyk** psykholoho-pedahohichnykh poniat i terminiv [Dictionary of psychological and pedagogical concepts and terms]. Retrieved from <http://osvita.ua/school/method/psychology/1270/> [in Ukrainian]. **7. Sushchenko, L. P.** (2003). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu (teoretyko-metodolohichni aspekt): monohrafiia [Professional training of future specialists in physical education and sports (theoretical and methodological aspect): monograph]. Zaporizhzhia: ZDU [in Ukrainian]. **8. Tymoshenko, O. V.** (2009). Teoretyko-metodychni zasady optymizatsii profesiinoi pidhotovky vchyteliv fizychnoi kultury u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodical principles of optimization of professional training of teachers of physical education in higher educational institutions]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian]. **9. Shyian, B. M.** (2001). Pidhotovka vchytelia fizychnoi kultury tretoho tysiacholittia [Preparation of the third-year teacher of physical culture]. Kontsepsiia rozvytku haluzi fizychnoho vykhovannia i sportu v Ukraini: zb. nauk. pr. – Concept of the development of the field of physical education and sport in Ukraine, Vyp. 2 (pp. 371-374). Rivne: Prynt Khauz [in Ukrainian]. **10. Davis, B. & Bull, D.** (2002). Physical Education and study of Sport. Roskoe: Harcourt Health Sciences [in English].

Шинкарьова О. Д. Сучасний стан готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу

У статті розглянуто проблему сформованості готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу в ЗВО.

Аналіз наукових праць та власний багаторічний досвід викладання дисципліни «Фітнес з методикою викладання» та «Спортивно-педагогічне вдосконалення з фітнесу» надав можливість визнати існування суперечності між потребою у фахівцях фізичної культури і спорту, які мають глибокі знання з фітнесу та фітнес-технологій, та існуючою традиційною практикою викладання та використання позааудиторних занять з фітнесу.

Автором виділено основні підходи у визначенні категорії готовності до професійної діяльності залежно від предмету дослідження і специфіки самої діяльності: психологічний, моральний, фізіологічний,

професійний тощо. Готовність майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу являє собою інтегративну міру сформованості до професійної діяльності, професійних знань, умінь та якостей, що дозволяють майбутньому фахівцю продуктувати власні педагогічні новаторські ідеї та впроваджувати їх у процес позааудиторної діяльності з фітнесу.

Автором зроблені наступні висновки: першочерговим компонентом готовності здобувача до професійної діяльності є мотивація – психічна система, що її регулює. Будучи мотивованим до професійної діяльності, майбутній фахівець самостійно або під цілеспрямованим впливом викладача засвоює спеціальні професійні знання, уміння та навички в процесі виконання практичних творчих завдань, що відповідають певної професійної діяльності. Важливе значення для готовності до позааудиторної діяльності має самооцінка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, яка визначає характер взаємовідносин з оточуючими, вимогливість до себе, ставлення до успіхів і невдач.

Сутність готовності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту до організації позааудиторної діяльності з фітнесу зводиться до опанування в процесі професійної підготовки новаторським педагогічним досвідом – мотивацією до професійної діяльності, професійними знаннями, вміннями та якостями.

Ключові слова: фізична культура, фітнес, позааудиторна діяльність, мотивація.

Шинкарева Е. Д. Современное состояние готовности будущих специалистов физической культуры и спорта в организации внеаудиторной деятельности по фитнесу

В статье рассмотрена проблема сформированности готовности будущих специалистов физической культуры и спорта в организации внеаудиторной деятельности по фитнесу в ВУЗ.

Анализ научных трудов и собственный многолетний опыт преподавания дисциплины «Фитнес с методикой преподавания» и «Спортивно-педагогическое совершенствование по фитнесу» предоставил возможность признать существование противоречия между потребностью в специалистах физической культуры и спорта, которые имеют глубокие знания по фитнесу и фитнес-технологий, и существующей традиционной практикой преподавания и использования внеаудиторных занятий по фитнесу.

Автором выделены основные подходы в определении категории готовности к профессиональной деятельности в зависимости от предмета исследования и специфики самой деятельности: психологический, нравственный, физиологический, профессиональный и тому подобное. Готовность будущего специалиста по физической культуре и спорту в организации внеаудиторной деятельности по фитнесу представляет собой интегративную меру сформированности к

професійної діяльності, професійних знань, умінь і якостей, дозволяючих майбутньому спеціалісту продуцировать власні педагогічні новаторські ідеї і впровадити їх в процес позааудиторної діяльності по фітнесу.

Автором зроблені наступні висновки: першочерговим компонентом готовності соискателя к професійної діяльності є мотивація – психічна система, її регулює. Будучи мотивованим к професійної діяльності, майбутній спеціаліст самостійно або під цілеспрямованим впливом викладача засвоює спеціальні професійні знання, уміння і навички в процесі виконання практичних творчих завдань, відповідних певній професійної діяльності. Важливе значення для готовності к позааудиторної діяльності має самооцінка майбутніх спеціалістів по фізичній культурі і спорту, яка визначає характер взаємовідносин з оточуючими, вимогливість к собі, ставлення к успіхам і невдачам.

Сутью готовності майбутнього спеціаліста по фізичній культурі і спорту в організації позааудиторної діяльності по фітнесу є оволодіння в процесі професійної підготовки новаторським педагогічним досвідом – мотивацією к професійної діяльності, професійними знаннями, вміннями і якостями.

Ключеві слова: фізична культура, фітнес, позааудиторна діяльність, мотивація.

Shynkarova O. The Current State of Readiness of Future Specialists in Physical Culture and Sports to the Organization of Non-Auditing Activity on Fitness

The article deals with the problem of the formation of the readiness of future specialists of physical culture and sports to organize non-auditing activities on fitness in higher education institutions.

We have analyzed the process of out-of-account fitness activities in DZ "Lugansk National University named Taras Shevchenko. The long-term experience of teaching this discipline has made it possible to recognize the existence of a contradiction between the need for specialists in physical education and sports, who have deep knowledge of fitness and fitness technology, and the traditional practice of teaching and using out-of-class fitness exercises.

The author highlights the main approaches in determining the category of readiness for professional activity, depending on the subject of research and the specifics of the activity itself: psychological, moral, physiological, professional, etc. The readiness of a future specialist in physical culture and sports for organizing non-auditing fitness activities is an integrative measure of the formation of professional activities, professional knowledge, skills and qualities that enable a future specialist to produce their own pedagogical

innovative ideas and implement them in the process of out-of-audit activity on fitness.

The author makes the following conclusions: the primary component of the reader's readiness for professional activity is the motivation - the psychic system that regulates it. Being motivated for professional activity, the future specialist independently or under the purposeful influence of the teacher acquires special professional knowledge, skills and abilities in the process of performing practical creative tasks that correspond to certain professional activities. Of great importance for readiness for out-of-account activity is the self-assessment of future specialists in physical culture and sports, which defines the nature of relationships with others, demanding oneself, attitudes to successes and failures.

The essence of the readiness of the future specialist in physical culture and sports to organize non-auditing fitness activities is to master the professional training of innovative pedagogical experience - motivation for professional activity, professional knowledge, skills and qualities.

Key words: physical culture, fitness, non-auditing activity, motivation.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2019 р.

Прийнято до друку 31.05.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.